

עין משפט
גד מצוה

יד א מיי פ"ז מהלכות יבוס הלכה ג סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קעה סעיף ו :

✠✠✠

תוספות ישנים

לגזור משום שמי לחיות דעלמא ונהי דלעיל חזינן דלא גורינן היינו דווקא לרננן אכל לר"ש דסבר דאלימא כל כך זיקא דלמיר דשמי לחיות לא חוללות ולא מתייבמות ס"ד^ל לגזור משום שמי לחיות דעלמא:

✠✠✠

תוס' חד מקמאי

יבמה שאין אני קורא לה בשעת נפילה יבמה יבוא עליה הרי היא כאשת אח שיש לה בנים אלמא ס"ל יש זיקה:
הא דקתני במתני' איסור מצוה או איסור קדושה חולצת ולא מתייבמת פרכינן עלה בגמ' הא נמי תנינן אסור מצוה או איסור קדושה חולצת ולא מתייבמת.
התם איסור מצוה לחודיה. והכא איסור מצוה ואחותה. ומאי דקתני זו היא שאמרו אחותה שהיא מתייבמת פרישין בגמ' למעוטי איסור מצוה לזה:

כח:

אבל **הכא דליבא** שני דמוכח. ואם תאמר הא נמי ידעינן מההיא דפ"ב כדאמרין לעיל (דף ב.) ויש לומר דהתם איכא ערוה דקמוכח שאינה לא חוללת ולא מתייבמת אבל הכא שתינן מתייבמות וליכא הוכחה:
שנעשו צרות זו לזו כו'. היינו דוקא כשנפלו לפני יבם אחד אבל כשנפלו לפני

שני יבמין מודה רבי שמעון כדמניא

לעיל רבי שמעון אומר יקיימו:

אחותה

מצוה במקום איסור ערוה ותתייבם קמ"ל ותתייבם כיון דמדאורייתא רמיא קמיה קא פגע באחות זקוקתו סד"א משום מצוה עבוד רבנן קמ"ל:
היתה אחת מהן כו': הא תו ל"ל היינו הך מה לי אחד מה לי לתרי צריכא דאי אשמועינן התם משום דאיכא שני דמוכח אבל הכא דליבא שני דקא מוכח אימא לא ואי אשמועינן הכא אדרבה תרווייהו מוכחי אהדדי אבל אידך לא צריכא:
זו היא שאמרו וכו': זו היא למעוטי מאי למעוטי איסור מצוה לזה ואיסור מצוה לזה הא תו ל"ל היינו הך מה לי אחד מה לי לתרי מהו דתימא כי לא אמרינן אוקי איסור מצוה במקום איסור ערוה היכא דאיכא למיגזר משום שני אבל היכא דליבא למיגזר משום שני אימא להאי אוקימנא איסור מצוה במקום איסור ערוה ולהאי [אוקימנא] איסור מצוה במקום איסור ערוה ולייבמו קמ"ל אמר רב יהודה אמר רב וכן תני ר' חייא ^בבבולן אני קורא בהן האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת ורב יהודה מתרגם מחמותו ואילך אבל שיתא בבי דרישא לא מ"ט כיון דבתו באונסין הוא דמשכחת לה בנשואין לא משכחת לה בנשואין קמיירי באונסין לא קא מיירי ואביי מתרגם אף בתו (באה) מאנוסתו כיון דאשכוחי משכחת לה אי בעיא באונסין תיהוי אי בעיא בנשואין תהוי אבל אשת אחיו שלא היה בעולמו לא כיון דאליבא דר"ש הוא דמשכחת לה אליבא דרבנן לא משכחת לה בפלוגתא לא קמיירי ורב ספרא מתרגם אף אשת אחיו שלא היה בעולמו ומשכחת לה בשיתא אחי ואליבא דר"ש וסימניך מת נולד וייבם מת נולד וייבם ראובן ושמעון נשואין שתי אחיות לוי ויהודה נשואין שתי נכריות מת ראובן נולד יששכר וייבם לוי מת שמעון נולד זבולון וייבם יהודה מתו לוי ויהודה בלא בנים ונפלו להו קמי יששכר וזבולן האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה ואחותה שהיא יבמתה ל"ל ייבם יהודה בלא ייבם יהודה נמי משכחת לה משום צרה הא תינח צרה צרה דצרה מאי איכא למימר כגון דהדר ויבמיניהו נמי גד ואשר:
בתני'^אשלשה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות או אשה ובתה או אשה ובת בתה או אשה ובת בנה הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ור"ש פוטר היתה אחת מהן אסורה עליו איסור ערוה אסור בה ומותר באחותה ^באיסור מצוה או איסור קדושה חולצות ולא מתייבמות:
גמ'^בתניא ר"ש פוטר בשתייהן מן החליצה וכן הייבום שנאמר י ואשה אל אחותה לא תקח לצרור יבשעה שנעשו צרות זו לזו לא יחא לך ליקוחין אפי' באחת מהן:
היתה אחת מהן כו': הא תו למה לי היינו הך לר"ש איצטריך סד"א הואיל ואמר ר"ש שתי אחיות לא חולצות ולא מתייבמות לגזור משום ב' אחיות דעלמא קמשמע לן:
איסור מצוה כו': והא

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

איסור מצוה. אם היתה האחת אסורה על האחד איסור מצוה אינו מותר באחותה הואיל והיא מדאורייתא רמיא קמיה הואי אידך אחות זקוקתו הלכך צעו חליצה:
הספ. בפרק כ"ד:
איסור מצוה לחודה. לא אשמעינן אלא יבמה שנפלה לפניו שהיא אסורה עליו איסור מצוה חוללת:
והכא אשמועינן איסור מצוה

ואחותה. שנפלו לו משני אחין דאחותה לא מייבמא דלא תימא אוקי איסור מצוה במקום ערוה ותתייבם אחותה ולא תיהוי כאחות זקוקתו:
משום מצוה עבוד רבנן. שמתקיים מצות יבוס ולא העמידו איסור זיקה שהוא מדברייהם לאיסור את אחותה היכא דהיא עליו איסור מצוה קמ"ל:
הכא ליכא שני דמוכח. שהרי שתינן מתייבמות ואמי למישרי אחות זקוקה צעלמא ואימא לא לייבמן קמ"ל:
תרווייהו מוכחי אהדדי. שזה לא יכול לישא את האחרת אלא זו וכן זו מוכחא מילתא שזו אסורה על זה וזו על זה לפיכך ליכא אחות זקוקתו:
היינו סד. דהא צהדיא קתני לה לעיל איסור מצוה ואיסור קדושה חוללת:
כי לא אמרינן אוקי איסור מצוה במקום ערוה. להתייבם אחותה היכא דאין איסור מצוה אלא באחת על האחד ולשני שתינן זקוקות דאי שרית לייבומי להאי שהאחת אסורה עליו אחי שני נמי לייבומי וקא פגע באחות זקוקתו:
כיונן אני קורא צה. ככל חמש עשרה עריות דפ"ק^א אפשר להן להיות שמי לחיות נופלות לשני אחין והאחת אסורה על זה משום אחת מכל העריות הללו ומותרת לזה והשניה אסורה על זה משום אחתו שם ערוה עלמנו ומותרת לזה ומתוך כך נמלאו שמי לחיות מתייבמות ולא פגעו באחות זקוקה. וכוילן פירשמי

פ"א^ב (דף קז ט):
כאונסין. צתמו מאנוסתמו כגון ראובן אנס אשה והוליד בת ובה שמעון ואנס אנוסת אחיו והוליד בת ומישאו בת ראובן ובת שמעון ללוי ויהודה אחי אביהן והרי הן לחיות מן האם בת שמעון מותרת לראובן ובת ראובן מותרת לשמעון ונמלאו שמי לחיות מתייבמות וכן בתו וכן כולן אע"ג דכל חמשה צדי דרישא משתכחי בנשואין הואיל ובתו לא משתכחא

שהיו שמי צנות של שני אחין לחיות מן האם שאי אפשר שנשא יבמתו שיש לה בת לא תני צהו האסורה לזה כו' הואיל וכוילן איסור שם בת הן:
דאלינא דרבי שמעון היא דמשכחה צה. האסורה לזה כדמפרש רב ספרא לקמיה:
צפונגפא לא איירי. רבי חייא:
האסורה לזה. אשת לוי האסורה ליששכר שצא ומנאה אסורה עליו מזיקת ראובן שלא היה בעולמו ומותרת לזבולון שכשנולד כבר מתייבמה ללוי וצייבם ולצסוק נולד שרי ר"ש ואשת יהודה אסורה לזבולון משום שמעון שלא היה בעולמו וכשנולד מצאה באיסור ומותרת ליששכר:
בלא ייבם יהודה נמי. שרי ליששכר ובחמשה אחי משכחת לה מת ראובן נולד יששכר ייבם לוי מת שמעון נולד זבולון ומת לוי בלא בנים ונפלו אשת לוי ואשת שמעון לפני יששכר וזבולון אשת לוי אסורה ליששכר מפני ראובן צעלה הראשון ומותרת לזבולון ואשת שמעון מותרת ליששכר שהרי בעולמו היה ואסורה לזבולון:
ומשום צרה. האי דנקט ייבם יהודה משום צרה דבעי אשכוחי נמי בצרה האסורה לזה מותרת לזה אם צאו יששכר וזבולון לייבם לנשי לוי ויהודה הראשונה אשת לוי אסורה ליששכר משום צרת אשת אחיו שלא היה בעולמו וכן אשת יהודה על זבולון וכגון שהיו הצרות לחיות זו לזו ונכריות קרי להו אלא נשי ראובן ושמעון דאיכא נמי השתא בצרות האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה כו' ואי לא ייבם יהודה לא מיתוקם מילתא דרבי חייא באיסור צרה דאם נפלו שתי נשים משמעון שתינן אשת אח שלא היה בעולמו הן:
צרה דצרה מאי אינא למימר. היכי קריית האסורה לזה מותרת לזה באיסור וצרות צרה דהא צרות צרותיהן נמי תנן בפ"ק [יג:]:
כגון דהדר יבמינהו גד ואשר. לנשי לוי ויהודה הראשונות ולהם נשים וייבם גד את אשת יהודה ואשר ייבם אשת לוי ומתו גד ואשר ונפלו לפני יששכר וזבולון ואם צאים לייבם נשי גד ואשר הראשונות אשת גד צרת אשת יהודה שהיתה צרת אשת שמעון שלא היה בעולמו אסורה לזבולון ומותרת ליששכר וכן אשת אשר על יששכר ומותרת לזבולון:
צשעה שנעשו צרות זו לזו. כגון ^אהשתא שנפלו לפניו ונעשו שמי לחיות צרות זו לזו ציקה:
לגזור משום שמי לחיות דעלמא. אע"ג דהא נמי מרישא שמעינן התם הוא לרננן לא גורינן דאי נמי אחי למישרי לחיות דעלמא ליכא אלא איסור אחות זקוקה דרבנן אבל לר"ש דלמיר איסור אחות זקוקה ערוה גמורה היא דרחמנא פטרה וקיימא עליה באיסור אשת אח לגזור היכא דאחותה אסורה משום ערוה ולא זקוקה ליה ונימא לא לייבם לאחותה דלא לימי לייבומי אחות זקוקה דעלמא קמ"ל:

והאמר

מסורת הש"ס

א) לעיל ב [יט.] סנהדרין נה, ט) לעיל ט., א) לעיל יט., ד) לעיל ב. וש"נ., ה) לעיל יט. קידושין נ., ו) לעיל יט. ומכר ר"ש זה עוד לעיל יח:.) א) קד' ב.,

✠✠✠

תורה אור השלם

1. ואפשר אל אֲחֻתָּה לא תקח לצרר לגלות אֲחֻתָּה עֲלֶיהָ בַּחַיָּה: ויקרא יח יח

✠✠✠

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה צשעה וכו' כגון הכא שנפלו:

✠✠✠

מוסף רש"י

איסור מצוה ואיסור קדושה. ראה מוסף רש"י לעיל כו א. שלשה אחין כו'. ומתו ונפלו לפני השליש, הרי אלו חולצות ולא מתייבמות. לפי ששתינן זקוקות לו מקדושי שני אחיו זיקה הוי כקצת קדושיין, ואי מייבם מירא ממייהו קנסיב אחות זקוקתו בחייה, וזקוקתו הויא כאשמו, אבל חליצה בעיא דלא אלס למיחוי כאחות אשה ממש להפטר בלא כלום (דעריל ח: ובעי"ז לעיר י"ח).